

Forberedelse af en international traktat vedrørende månen.

(Dagsordenens punkt 92).

På sovjetisk foranledning optoges spørgsmålet om forberedelse af en international traktat vedrørende månen på generalforsamlingens dagsorden og henvistes til 1. udvalg.

I juni 1971 fremlagde Sovjetunionen et traktatudkast. I udkastet anføres det, at al magtanvendelse på månen i strid med FN-pagtens bestemmelser skal være forbudt, og at månen udelukkende må anvendes til fredelige formål, hvorfor anbringelse af konventionelle eller kernevåben på månen eller i rummet omkring den er forbudt. Staterne forpligter sig til at samarbejde om aktiviteter på månen, og udforskning og udnyttelse af den skal ske på en sådan måde, at månemiljøet ikke ødelægges. En stat må udforske og udnytte månen gennem landinger på og afskydninger fra månen af mandskab og materiel og ved rejser på månen, dog uden herved at gribe ind i andre staters aktiviteter. I tilfælde af aktivitetskollision skal staterne konsultere hinanden. Staterne må etablere både bemandede og ubemandede stationer på månen, dog således at sådanne stationer ikke indskrænker andre staters frie adgang til månen. Der skal træffes alle forholdsregler til beskyttelse af astronauters liv og helbred på månen, og staterne forpligter sig til i nødstilfælde at yde hinandens astronauter beskyttelse i deres respektive installationer. Endvidere skal staterne udveksle oplysninger om alle fænomener, der kan antages at skade astronauters liv såvel som oplysninger om alle tegn på organisk liv. Månen kan ikke gøres til genstand for tilegnelse, heller ikke for de områders vedkommende, hvor installationer oprettes.

Staterne bevarer deres ejendomsret over de genstande, de måtte have sendt op på eller anbragt på månen. Såfremt en stat erfarer om nedstyrtninger og ødelæggelser af materiel tilhørende en anden stat, skal sidstnævnte og FN's generalsekretær underrettes herom.

En stat er ansvarlig for skader på en anden stats personel eller materiel på månen hidrørende fra førstnævnte stats handlinger

eller undladelser; medmindre det kan påvises, at den pågældende skade indtrådte uden den pågældende stats skyld.

I traktatudkastets slutningsbestemmelser foreskrives det, at traktaten er åben for tiltrædelse af alle stater, at den skal træde i kraft, når 5 stater, herunder depositarmagterne (der ikke er nærmere opregnet), har ratificeret den, samt endelig at traktaten kan opsiges.

Debatten om spørgsmålet, der gennemføres sammen med debatten om dagsordenens punkt 33, den fredelige udnyttelse af verdensrummet, indeholdt næsten ingen substantielle kommentarer til traktatudkastet. Den sovjetiske delegerede havde i sin forelæggelsestale foreslået, at generalforsamlingen instruerede rumudvalget og dets juridiske underudvalg om at tage sagen op som prioritetsspørgsmål. De efterfølgende talere indskrænkede sig til at udtrykke interesse for det sovjetiske initiativ og støtte til forslaget om prioritetsbehandling i rumudvalget. Fra bl. a. britisk og amerikansk side påpegedes det, at traktatudkastet på en række punkter var en gentagelse af bestemmelserne i traktaten af 1967 vedrørende det ydre rum.

Et af Belgien, Bulgarien, Indien, Mongoliet, Polen, Rumænien, Sovjetunionen, Sverige, Ungarn og Østrig fremlagt resolutionsforslag, i hvilket rumudvalget opfordres til at sætte sagen på det juridiske underudvalgs dagsorden som prioritetsspørgsmål, vedtoges uden afstemning.

Den 29. november 1971 vedtog plenarforsamlingen uden afstemning 1. udvalgs resolution. (Res. 2779 (XXVI)).

Proklamering af Det indiske Ocean som fredszone.

(Dagsordenens punkt 98).

Under en tale i plenarforsamlingen den 12. oktober 1971 introducerede premierminister fru Bandaranaike det ceylonesiske forslag om, at generalforsamlingen erklærede Det indiske Ocean for at være en fredszone. Ifølge forslaget måtte der ikke i Det indiske Ocean udenfor en 12-sømile territorialgrænse hverken på havoverfladen, i luftrummet over området, i vandet, på hav-